

1 ÚČEL A POSLANIE

V zmysle štatútu SPU v Nitre je Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre informačným pracoviskom univerzity. V súlade s ustanoveniami zákona o knižniciach schválilo 11. 10. 2016 Vedenie SPU štatút knižnice, ktorý ju definuje ako:

- a) akademickú knižnicu, ktorá plní funkciu špecializovanej vedeckej knižnice zameranej na poľnohospodárstvo a príbuzné vedné odbory,
- b) ústrednú knižnicu a informačné pracovisko SPU,
- c) pracovisko informačne zabezpečujúce vedu, techniku, výskum a inovácie v oblasti poľnohospodárstva a príbuzných vedných odborov.

Poslaním knižnice je zabezpečovať slobodný prístup k vedeckým a odborným informáciám z domácich a zahraničných informačných zdrojov, a napomáhať tak uspokojovať informačné, vedeckovýskumné a vzdelávacie potreby používateľov, podporovať ich celoživotné vzdelávanie, informačnú gramotnosť, tvorivý osobný rozvoj a jazykovú rozmanitosť.

Knižnica je kultúrna, informačná a vzdelávacia inštitúcia, ktorá dopĺňa, odborne eviduje, spracováva, uchováva, ochraňuje, využíva a sprístupňuje svoj knižničný fond, poskytuje knižnično-informačné služby:

- Vytvára špecializovaný knižničný fond vedeckých a odborných dokumentov, bez ohľadu na ich formu, so zameraním na poľnohospodárstvo a príbuzné vedne oblasti, ako aj oblasti vzdelávania a výskumu SPU v Nitre.
- Poskytuje knižnično-informačné služby učiteľom, vedecko-pedagogickým pracovníkom, študentom SPU v Nitre a širokej verejnosti. Služby verejnosti poskytuje za osobitných podmienok.
- Je pracoviskom bibliografickej registrácie publikačnej, umeleckej činnosti a ohlasov zamestnancov SPU.
- Je bibliografickým pracoviskom so špecializáciou na bibliografické spracovanie slovacikálnej literatúry z poľnohospodárstva a príbuzných oblastí.
- Uchováva kvalifikačné a záverečné práce obhájené na SPU v Nitre.
- Uchováva publikácie vydané SPU v Nitre v tlačenej aj digitálnej forme.
- Participuje na vzdelávacích aktivitách SPU v Nitre, poskytuje informačné vzdelávanie.
- Je pracoviskom medziknižničnej výpožičnej služby.
- Je poradenským pracoviskom knižničného systému v oblasti svojej špecializácie.
- Pri plnení svojich úloh úzko spolupracuje s domácimi a zahraničnými knižnično-informačnými inštitúciami.

Slovenská poľnohospodárska knižnica sa podieľa na plnení úloh univerzity tak v oblasti vzdelávania ako aj výskumu, bezprostredne pritom spolupracuje s fakultami, katedrami a celoškolskými pracoviskami, snaží sa reflektovať ich potreby a požiadavky, ako aj potreby a požiadavky študentov. Je súčasťou knižničného systému SR, v ktorom plní špecifické funkcie a jej činnosť má presah aj do rezortu pôdohospodárstva, najmä prostredníctvom spolupráce s výskumnými inštitúciami rezortu.

2 OPATRENIA PRIJATÉ PRI PREROKOVANÍ SPRÁVY O ČINNOSTI SLPK ZA ROK 2015

- Zlepšiť nákup literatúry v čiastkových knižniciach (ČK) na katedrách/pracoviskách SPU

Opatrenie sa plní priebežne. Hoci v sledovanom období neprišlo k zásadnej zmene v nákupe pre ČK, predpokladá sa zlepšenie situácie v roku 2017 vzhľadom na to, že na nákup pre ČK budú použité 2 % z dane za rok 2016 (daň z roku 2015) vo výške 10 213,76 Eur.

- Hľadať riešenie financovania modernizácie technického vybavenia knižnice, resp. technického vybavenia slúžiaceho jej návštevníkom

V porovnaní s predošlým obdobím nastalo zlepšenie, systémové riešenie sa však zabezpečiť nepodarilo. Nákup IKT v rozsahu nevyhnutnom pre udržanie súčasného stavu a iba miernu inováciu činností sa zabezpečil zo zdrojov Fondu na podporu umenia (projekt Modernizácia bodov prvého kontaktu a podpory používateľov) a z príjmov SIPK za knižničné služby v celkovej hodnote 12 797,23 Eur.

- Analyzovať a navrhnúť opatrenia týkajúce sa uchovávaní digitálnej produkcie SPU v Nitre z pohľadu autorského práva.

Úloha je splnená. Materiál je v prílohe 1. Jeho súčasťou je návrh uznesení vo forme dlhodobých úloh pre zabezpečenie komplexného uchovávaní digitálnej produkcie SPU, ako vydavateľa, Slovenskou poľnohospodárskou knižnicou.

3 STRUČNÉ ZHODNOTENIE ČINNOSTI KNIŽNICE V ROKU 2016

V roku 2016 si Slovenská poľnohospodárska knižnica pripomenula 70. výročie založenia. Pripomienka výročia bola príležitosťou k organizovaniu rôznych podujatí a zároveň poskytla možnosť výraznejšej propagácie, čo sa zúročilo o. i. v bohatej pozitívnej medializácii (v tlačenej aj online médiách). Činnosť knižnice ocenil rektor SPU v Nitre udelením pamätnej medaily.

V nadväznosti na prijatie nového knižničného zákona v roku 2015 (Zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach) sa spracovali všetky zásadné knižničné dokumenty – štatút, organizačný poriadok a knižničný poriadok.

Prioritou v odbornej oblasti sa, okrem štandardných činností, stala systematická akvizícia e-kníh, poskytovanie e-výpožičiek, hľadanie systémových riešení pre odborné knihovnícke spracovanie e-publikácií, resp. ich zaradenie do knižničného fondu v súlade s platnými štandardami a archivovanie. Všetko sú to nové typy činností a služieb, ktoré si okrem odborne zdatného personálu vyžadujú najmä kvalitné technické zázemie.

Na konci roku 2016 sa zaviedla nová služba e-výpožičky kníh Flexibooks. Ponuka e-kníh v licencovaných databázach je bohatá, spravidla však ide o knihy v angličtine, ale študenti často požadujú takéto publikácie v slovenčine. Žiaľ, zatiaľ nie je možnosť získať kolekciu e-kníh od žiadneho vydavateľa / sprostredkovateľa na Slovensku, a preto sú e-knihy v češtine vhodnou alternatívou. Predbežne je nová služba experimentom, po roku jej fungovania sa vyhodnotí z hľadiska spokojnosti používateľov aj ekonomickej efektívnosti.

Knižnica poskytovala fakultám poradenstvo v oblasti formálnych aspektov publikovania. Záujem bol najmä o problematiku identifikácie predátorských časopisov, hodnotenia kvality časopisov, publikačných štandardov, nástrojov na podporu publikovania a pod. Veľmi dobre pokračovala spolupráca s fakultami v informačnom vzdelávaní.

Priebežne sa hodnotilo využívanie fondu a hľadali sa možnosti ako zlepšiť dostupnosť publikácií, ktoré má knižnica v obmedzenom počte exemplárov (spravidla iba v študovniach). Pokusne sa preto zaviedli tzv. víkendové výpožičky.

Rozpracovalo sa obohatenie databázy publikačnej činnosti o informácie týkajúce sa väzby publikácie na projekt.

Pri porovnávaní kvantitatívnych ukazovateľov sa naďalej menil pomer tradičných výkonových ukazovateľov a nových, súvisiacich s e-službami. Podrobnejšie je táto zmena popísaná v časti 8.2 Knižnično-informačné služby. Naďalej pretrvával záujem o knižnicu ako priestor na štúdium a relax o čom svedčia údaje o návštevnosti univerzálnej študovne a čítárne. Za posledné tri roky sa darí udržiavať relatívne ustálený počet čitateľov. Okrem dobrej spolupráce s fakultami sa na tom podieľa propagácia knižnice, pri ktorej sa okrem tradičných foriem využívajú aj sociálne siete.

Knižnica úzko spolupracovala s Kanceláriou komunikácie a práce s verejnosťou pri zabezpečovaní účasti SPU na podujatiach Dni poľa, Agrokomplex a Gaudeamus.

4 ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA

Podľa nového Organizačno-prevádzkového poriadku knižnice (z 11. 10. 2016) je organizačná štruktúra SIPK nasledovná:

Oddelenie riadenia a prevádzky (ORP)

- Úsek administratívy a prevádzky
- Úsek systémovej podpory

Oddelenie doplňovania, revízie a spracovania fondu (ODSF)

- Úsek akvizície a revízie
- Úsek spracovania

Oddelenie knižničných služieb (OKS)

- Úsek skladov a výpožičných služieb
- Univerzálna študovňa
- Čítareň

Bibliograficko-informačné oddelenie (BO)

Virtuálne pracoviská

- Informačno-vedecké centrum
- Centrum informačných služieb a poradenstva

Virtuálne pracoviská vznikli ako súčasť záväzkov vyplývajúcich z realizácie dvoch projektov – Vytvorenie siete s informačným prepojením vedeckých, akademických a špeciálnych knižníc vrátane ich modernizácie a Odstraňovanie bariér v prístupe k informačným službám – analýzy potrieb a návrh modelového riešenia.

5 PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE, VZDELÁVANIE ZAMESTNANCOV

V roku 2016 dve pracovníčky rozviazali pracovný pomer z dôvodu odchodu do dôchodku, jedna pracovníčka nastúpila na rodičovskú dovolenku. Miesta uvoľnené z dôvodu odchodu do dôchodku neboli k 31. 12. 2016 obsadené, pracovné miesto na zastupovanie počas RD sa obsadilo. Preto bol k tomuto termínu stav zamestnancov 28 (stav zamestnancov schválený AS SPU by mal byť 30). Všetci pracovali na plný úväzok. Väčšina z nich (16) s vysokoškolským vzdelaním, počet

zamestnancov so stredoškolským vzdelaním bol 10. Odborní zamestnanci (vykonávajúci knihovnícke činnosti) predstavovali 26.

Začiatkom roku 2017 sa predpokladá zvýšenie podielu zamestnancov do 40 rokov a zároveň zvýšenie podielu zamestnancov so zameraním na IKT, čo je vzhľadom na meniaci sa charakter knižničných činností nevyhnutnosťou.

Problémom takmer každej knižnice na Slovensku je čoraz nižší podiel zamestnancov s odborným knihovníckym vzdelaním. Tento problém sa bezprostredne dotýka aj SIPK. V súčasnosti má iba 7 pracovníčok s odborným knihovníckym vzdelaním – 5 so stredoškolským a 2 s vysokoškolským. Preto sa dôraz kladie na interné vzdelávanie zamestnancov, zabezpečené lektormi najmä v rámci knižnice, v menšej miere aj mimo nej. Využívajú sa všetky dostupné formy neformálneho vzdelávania (odborné semináre, interné aj externé školenia, študijné pobyty a pod.). Jedna pracovníčka absolvovala rekvalifikačný kurz Knihovnícke odborné minimum, ktorý organizovalo CVTI SR v Bratislave. Štyri pracovníčky využili možnosť získania grantu Erasmus+ mobility zamestnancov a zúčastnili sa pobytu v knižniciach Universität für Bodenkultur vo Viedni (2) a České zemědělské univerzity v Prahe (2).

Zamestnanci SIPK sú prizývaní k riešeniu odborných knihovníckych úloh na národnej úrovni – napríklad príprava CREPČ II, Open Access, Národná sústava povolaní a pod. Sú členmi pracovných skupín a komisií (Národná komisia pre služby), zastupujú knižnicu v riadiacich orgánoch knihovníckych združení (Správna rada Slovenskej asociácie knižníc, Výbor Spolku slov. knihovníkov a knižníc), sú oponentmi záverečných prác na Katedre knižničnej a informačnej vedy FFUK v Bratislave, prednášajú na konferenciách a seminároch a publikujú v odborných časopisoch a zborníkoch (v roku 2016 6 publikácií), participujú na riešení projektov mimo knižnice a pod.

6 PRIESTOROVÉ A TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE

Súčasnú priestorovú podmienku knižnice možno z hľadiska prevádzkových a skladových priestorov charakterizovať ako veľmi dobrú. Rovnako aj používateľské priestory na Štúrovej ulici sú na dobrej úrovni. Určitý problém predstavujú vysoké teploty v používateľských priestoroch počas letných mesiacov. Klimatizácia budovy bola v projekte naplánovaná, vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov však nebola realizovaná.

V súčasnosti využívaná plocha budovy predstavuje 5 300 m². Knižničné sklady zaberajú približne 1 202 m², priestory univerzálnej študovne 1 386 m² a výpožičný pult 240m². Budova slúži okrem knižnice dvom pracoviskám FEM (Katedra spoločenských vied, Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva) a Archívu a registratúrnemu stredisku SPU.

Rekonštrukcia budovy knižnice bola ukončená v roku 2009. Od začiatku jej užívania je problémom zatekanie svetlíkov nad univerzálnou študovňou, výpožičným oddelením a vstupnou halou. Možnosti odstránenia tohto problému posudzovali viacerí odborníci, vzhľadom na veľmi vysoké predpokladané náklady sa problém neriešil. Menšie problémy so zatekaním strechy operatívne riešil Útvar investícií a prevádzky. Pretrvávajúcim problémom je stav elektroinštalácie v budove (nevyhovujúce rozmiestnenie zásuviek, elektroinštalácia nie je dimenzovaná na súčasnú záťaž, pri výkyvoch napätia dochádza k výpadkom).

Vzhľadom na to, že budova je situovaná na frekventovanom kruhovom objazde, dochádza k jej rýchlemu znečisťovaniu. Vážnejšie problémy môže spôsobovať druhá časť budovy, ktorá nebola rekonštruovaná a postupne začína chátrať.

Priestory knižnice na Tr. A. Hlinku (čítareň) predstavujú 117,78m², čo je nedostačujúce.

Akademický senát SPU v Nitre 11. 5. 2016 odsúhlasil výstavbu knižnice, resp. jej používateľských priestorov pre študentov. Spracovali sa podklady k návrhu architektonického riešenia.

6.1 Sieťová infraštruktúra a technické vybavenie

SIPK prevádzkuje autonómny sieťový uzol v rámci SPU LAN. Súčasťou tohto uzla sú, okrem jej pracovísk, aj dve pracoviská FEM a archív. Pre tieto pracoviská je zo strany SIPK poskytovaná základná infraštruktúra a systémová aj používateľská podpora.

Pre potreby ochrany fondu sa prevádzkuje prístupový systém na platforme Windows, ktorý je aktuálne na technológii EM (elektromagnetická ochrana). Čipové karty (platforma RFID) sa používajú pre vstup do priestorov študovne na Štúrovej 51.

V SIPK sú prostriedky IKT z technologického aspektu prevádzkované na 2 platformách: Windows a Free & Open BSD. Aktuálne sú administrované 4 servery pre infraštruktúru a vonkajšie prostredie a 17 serverov pre tenké klienty.

Celkom je v prevádzke 73 zariadení. Priamo pre používateľov sú k dispozícii PC s perifériami (skenery) a ultra tenké klienty (nComputing L230/L300), spolu 15 zariadení. Oproti roku 2015 ich počet výrazne klesol – vykazovalo sa 38 zariadení pre používateľov. Veľká časť z nich však bola používaná iba minimálne, pretože boli zastarané. Súčasný znížený počet zariadení je postačujúci (s výnimkou čítarne, kde však nie je dostatok priestoru na umiestnenie ďalších). Pokračujúci trend medzi návštevníkmi knižnice má využívanie vlastných zariadení, preto sa kladie veľký dôraz na kvalitu wifi pripojenia. V čitárni sa častejšie vyskytujú problémy s obmedzeným pripojením, ktoré rieši CIKT.

V roku 2016 sa z vlastných zdrojov (príjmy za knižničné služby) a z grantových zdrojov Fondu na podporu umenia podarilo získať novú techniku, napriek tomu je veľká časť technického vybavenia zastaraná, keďže zariadenia boli nakúpené prevažne z projektov ŠF EÚ v období rokov 2008 – 2011. Sú to najmä zariadenia:

- PC, notebooky, sieťové prvky a prístupový systém (získané v roku 2008 v rámci projektu „Vytvorenie siete s informačným prepojením vedeckých, akademických a špecializovaných knižníc vrátane ich modernizácie“).
- Wifi (AP a switche, kabeláž, NAS) a ultra tenké klienty (získané v rokoch 2009 a 2011 z projektov MK SR).
- Notebooky (získané z projektu LUZK v roku 2011).
- Ultra tenké klienty, PC, sieťové prvky, skenery a tlačiarne (získané v roku 2010 v rámci projektu „Komplexná revitalizácia a dobudovanie IKT sietí a techniky pre zlepšenie vzdelávacieho procesu na SPU v Nitre“).
- Servery a diskové polia (získané v roku 2011 v rámci projektu „Modernizácia infraštruktúry na SPU v Nitre“).

Technické vybavenie získané v roku 2016 bolo v celkovej hodnote 12 797,23 Eur. V zátvorke sú uvedené počty:

- Stolové skenery (2)
- Mobilné skenery (2)
- UPS (8)
- PC (9)
- Notebook (1)
- Tenkí klienti (8)
- Sieťové pokladničné tlačiarne (1)
- Wifi prístupové body (3)

- Čítačky čiarových kódov (1)

Vzhľadom na rastúce požiadavky softvéru na výkon hardvéru (napr. aj pre lokálne inštalácie kancelárskych balíkov ako MSO 365/MSO 2016) je potrebné pokračovať v obmene hardvéru – pracovných staníc / terminálových serverov. K hardvéru, ktorý bude výhľadovo nutné obmeniť treba počítať aj dátové úložiská (NAS, externé disky), aktívne sieťové prvky (switche, AP), záložné zdroje (UPS, batérie) a napokon aj servery pre infraštruktúru a vonkajšie prostredie.

Všetky zariadenia v SIPK pre obsluhu klientskych požiadaviek pracujú v multipoužívateľskom režime pod centrálnou správou.

6.2 Knižničný systém

Knižnično-informačný systém ARL (ďalej aj KIS) využíva SIPK formou outsourcingu. Všetky aplikácie, s výnimkou klientskych, pracujú na serveri dodávateľa, ktorý ich priebežne aktualizuje. Na strane SIPK sa zabezpečuje funkčnosť klientskych aplikácií, podpora používateľov, zálohovanie dát a najmä (vzhľadom na priebežné aktualizácie a následné zmeny) pripomienkovanie funkcionalít, príp. chýb. V súčasnosti je využívanie KIS ARL ošetrené zmluvou platnou do novembra 2019.

V zmysle zmluvy sa za službu platí formou ročných, resp. polročných poplatkov (ročne spolu 15 300 Eur). Súčasťou ročných poplatkov sú aj servisné zásahy a menšie špecifické úpravy v rozsahu 90 servisných hodín. V prípade ich prekročenia sú knižnici účtované ďalšie poplatky. Vzhľadom na nové požiadavky / potreby sa realizovali viaceré špecifické úpravy KIS. V roku 2016 sa týkali najmä:

- Implementácie novej služby e-výpožičiek Flexibooks
- Zavedenia nového spôsobu požičiavania zo študovne a čítárne (víkendové výpožičky)
- Úprav výstupov EPCA (výstupy pre aktuálny stav zamestnancov).

Vo finančnom vyjadrení predstavovali celkom 4 138,20 Eur (z príjmov SIPK)

Z KIS ARL sa pravidelne exportujú údaje do:

- Centrálného registra evidencie publikačnej činnosti (CREPČ) – 1x mesačne,
- Univerzitného informačného systému (UIS) – 1x týždenne.

Do ARL sa 1x ročne importujú údaje z CRZP – URL adresy záverečných prác.

Komunikácia KIS s CREPČ je v zásade bezproblémová. Keďže CVTI SR pripravuje nový spôsob prevádzky Centrálného registra evidencie publikačnej činnosti (CREPČ II), predpokladajú sa v roku 2017 nielen zvýšené finančné náklady na nastavenie komunikácie medzi KIS a CREPČ II, ale aj zmeny pracovných postupov.

Pretrváva problém nedostatočnej synchronizácie dát medzi KIS a UIS (záznamy odstránené v KIS zostávajú v UIS a pod.). Kontrola stavu sa robí 1 – 2 x ročne a zistené rozdiely sa opravujú v spolupráci s dodávateľom UIS.

Pre potreby harmonizácie údajov a aktualizácie interného evalvačného modelu na FEM SPU sa z KIS spracovávajú exporty dát v dohodnutej štruktúre a odosielajú sa kompetentnému pracovníkovi CIKT SPU.

7 HOSPODÁRENIE KNIŽNICE

Pridelená dotácia v roku 2016	263 398,00 Eur
- Bežné výdavky ekon. klasif. 610	257 423,00 Eur
o z toho špecifiká	19 200,00 Eur
- Bežné výdavky ekon. klasif. 630	5 975,00 Eur
o z toho špecifiká	5 975,00 Eur

Rozdelenie pridelenej dotácie

- Bežné výdavky ekon. klasif. 610	245 200,00 Eur	
- Bežné výdavky ekon. klasif. 630	22 500,00 Eur	(vrátane navýšenia vzhľadom na rozpísanie prostriedkov 610 na 630 vo výške 12 223 EUR o 35,2 % z tejto čiastky).

Príjmy

- Poplatky za knižničné služby	28 327,84 Eur
- 2 % z dane (daň za rok 2014)	2 017,90 Eur
- Projekty Fondu na podporu umenia (FPU)	10 600,00 Eur
- Podnikateľská činnosť (kopírovanie a tlač)	772,81 Eur

Celkové finančné náklady v roku 2016

- Ekon. klasif. 610	255 999,01 Eur
- Ekon. klasif. 630 a 640	74 303,35 Eur
o Dotačné zdroje SLPK	20 357,66 Eur
o Príjmy – poplatky za kn. služby	26 907,25 Eur
o 2 % z dane	2 017,90 Eur
o projekty FPU	9 720,50 Eur
o zdroje R-SPU (ročný poplatok za KIS)	15 300,00 Eur

8 ODBORNÉ ČINNOSTI

Základné knihovnícke činnosti sú najmä:

- Dopĺňovanie knižničného fondu - akvizícia, získavanie literatúry kúpou/ výmenou/ darom.
- Knihovnícke spracovanie získaných dokumentov.
- Vypožičiavanie literatúry, vrátane e-vypožičiek, medziknižničnej výpožičnej služby a konzultačných služieb.
- Činnosti zamerané na ochranu knižničného fondu, revíziu a vyradovanie.
- Bibliografické činnosti, vrátane evidencie publikačnej činnosti a ohlasov zamestnancov SPU.
- Sprístupňovania elektronických informačných zdrojov.

Za „nadstavbové“ možno považovať poskytovanie špecializovaných služieb, vrátane IT služieb, informačného vzdelávania, odborného poradenstva, či služieb podpory v oblasti podpory publikovania.

8.1 Knižničný fond, budovanie, spracovanie a ochrana

Vývoj základných ukazovateľov týkajúcich sa budovania knižničného fondu je v tabuľke 1 Vybrané ukazovatele knižničného fondu a ich porovnanie s predošlými rokmi. Nákup literatúry a celkový ročný prírastok oproti roku 2015 vzrástol iba mierne. Porovnateľné boli aj ďalšie ukazovatele (revízia, vyradovanie, nákup tlačených periodík).

Zásadnejší pozitívny posun nastal v nákupe e-knÍh (digitálne knihy zaradené do fondu). Knižnica kúpila zbierku 34 e-knÍh vydavateľstva Wageningen Academic Publishers. Išlo o prvý nákup e-knÍh formou trvalého nákupu. E-knihy v licencovaných databázach sú dostupné iba formou dočasnej licencie, t. j. keď sa skončí predplatné k databázam, ukončí sa aj prístup k e-knihám. Rovnako, v úvodnej časti zmienená nová služba výpožičiek e-knÍh Flexibooks, neznamená trvalú dostupnosť e-knÍh, ale iba dočasný prístup v závislosti od platnosti licenčnej zmluvy.

V roku 2015 zanikol grantový systém MK SR a nahradil ho Fond na podporu umenia, ktorý má o. i. aj program na podporu akvizície knižníc. Z tohto programu získala knižnica dotáciu vo výške 6 000 Eur.

Finančné zdroje získané v rámci 2 % z dane na podporu výskumu na SPU boli použité na nákup literatúry pre čiastkové knižnice. Touto formou sa kúpilo celkom 46 kníh, prevažne pre Technickú fakultu a Fakultu európskych štúdií a regionálneho rozvoja. Priemerná cena jednej knihy bola 47 Eur. Fakulty / katedry z vlastných zdrojov pre čiastkové knižnice financovali nákup 98 kn. j. za 7 652,96 Eur. Priemerná cena takto získaných kníh bola 78 Eur. Nakupovala sa prevažne zahraničná literatúra.

Pre čiastkové knižnice na katedrách a pracoviskách SPU sa spolu nakúpilo 144 kn. j. v celkovej hodnote 9 830,30 Eur, čo predstavuje takmer 1/3 všetkých nákladov vynaložených na nákup literatúry. Do fondu knižnice sa z ČK vrátilo 1 380 kn. j. V čiastkových knižniciach je v súčasnosti spolu 103 804 kn. j. deponovaných zo SIPK.

Tabuľka 1 Vybrané ukazovatele knižničného fondu a ich porovnanie s predošlými rokmi

	2010	2013	2014	2015	2016
Knižničný fond	530 120	527 674	530 402	529 268	528 279
- z toho elektronické dokumenty	1 979	4 229	4 313	4 393	4 444
Celkový ročný prírastok	9 987	8 300	5 353	5 277	5 947
- z toho kúpou	1 983	1 118	1 244	1 524	1 595
- z toho digitálne knihy zaradené do fondu	0	0	0	15	55
Prírastok kn. j. zo SR	9 012	7 777	4 682	4 569	5 293
Prírastok kn. j. zo zahraničia	975	523	671	708	654
Zrevidované knižničné jednotky	50 000	87 515	56 831	44 447	44 877
Vyradené knižničné jednotky	4 663	7 568	2 625	6 411	6 936
Dochádzajúce periodiká tituly/exempláre	367/507	214/300	216/306	204/298	206/296
- z toho tituly/periodiká pre katedry (hradené z ich zdrojov)	94/132	66/81	56/75	60/82	65/87
Počet online sprístupňovaných periodík	Nevykazovalo sa	Nevykazovalo sa	29 340	29 340	29 340
Náklady na nákup literatúry (€)	25 016 €	28 929 €	34 405 €	31 293,78	31 140,41

Na základe požiadaviek pracovísk sa naďalej zabezpečoval nákup časopisov (65 titulov v 87 exemplároch, v celkovej finančnej hodnote 3 322 Eur).

Pracoviská, ktoré nakupovali literatúru (knihy alebo časopisy) z vlastných zdrojov, príp. projektov, prostredníctvom SIPK boli:

- **FAPZ:** KVZ, KGPB, KŠZ, KAVR, KUPH, KPG, KOR, KAVR, KEZ, KVD, KVE
- **FBP:** KSaSRP, KFŽ, KHaSŽP, KBaB
- **FEM:** KŠOV, KSV, KÚ, CPPP, CIT FEM, KHP, KJ, KMO
- **FEŠRR:** KRR, KE, KP, KVS, KUR

- **FZKI:** KBZ, KZ, KZaKA, KKPAPÚ , KBH
- **TF:** KF, KKaST , KEAaI, KSaVB, KZSBT
- **Celoškolské pracoviská:** CIKT, BZ, KVV-RP.

Študijná literatúra sa nakupovala najmä z Vydavateľstva SPU (VES SPU). Nakúpila sa v hodnote 4 399 Eur. Významným prírastkom učebnicovej literatúry je aj bezplatný prevod z VES SPU. V roku 2016 predstavoval 734 publikácií v hodnote 3 015,70 Eur, z toho bolo 495 exemplárov učebníc a skrípt. Pri nákupe skrípt sa sleduje pre aké študijné odbory je publikácia určená, aký bol záujem o podobné tituly a či ide o nové, prepracované alebo nezmenené vydanie. Nakupovala sa aj učebnicová literatúra mimo VES SPU. Na základe požiadavky Katedry hospodárskej politiky FEM sa napr. kúpilo 9 exemplárov zahraničnej učebnice v hodnote 629,55.

Tabuľka 2 Náklady na nákup literatúry podľa zdrojov financovania

Zdroj financovania	Suma v Eur 2015	Suma v Eur 2016
Dotačné zdroje a príjmy SIPK	10 589,68	13014,4
Dotácia MK SR	4 500,00	Neposkytovala sa
Fond na podporu umenia	Neposkytovala sa	5 386,10
2% z dane	221,80	2 014,72
	9 834,73	
Zdroje fakúlt / katedier	15 982,38	10 974,96
Spolu	31 293,78	31 140,41

Štandardné knihovnícke spracovanie sa naďalej realizovalo v systéme ARL, vo formáte MARC 21 (medzinárodný štandard pre reprezentáciu a výmenu bibliografických a súvisiacich údajov v strojom čitateľnej forme). Spracovalo sa 6 589 kn. j. Vzhľadom na národnej úrovni pripravovanú zmenu štandardov – prechod na katalogizačné pravidlá RDA, venovala sa pozornosť vzdelávaniu v tejto oblasti.

Pre kvalitu popisu dokumentov je dôležité budovanie súborov autorít, čo sú overené a unifikované prvky popisu (mená autorov, názvy inštitúcií, predmetové heslá), ktoré zároveň zlepšujú kvalitu vyhľadávania. Spolu sa vytvorilo 6 962 nových záznamov autorít.

Do platnosti vstúpila nová vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 201/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe vedenia odbornej evidencie knižničných dokumentov a o revízii a vyradovaní knižničného fondu v knižniciach s účinnosťou 1. júla 2016. V súvislosti s ňou sa aktualizoval pracovný postup. Procesom revízie prešlo 44 877 knižničných jednotiek, vyradilo sa 6 936 knižničných jednotiek. Vyradovali sa najmä multiplicitné a zastarané publikácie. Prírastkový zoznam sa vedie v tlačenej aj elektronickej forme. Zoznamy úbytkov sa vedú v tlačenej forme.

8.2 Knižnično-informačné služby

Charakter služieb všetkých knižníc sa naďalej mení – tak vplyvom zmien informačného správania mladej generácie, ako aj vplyvom pokračujúceho nárastu online publikovania. Nič zatiaľ nenasvedčuje tomu, že by s postupným presadzovaním e-knží úplne klesol záujem o tlačené knihy. Možno skôr predpokladať, že sa obidve formy budú navzájom dopĺňať. Pre knižnice to znamená zvyšovanie nákladov, aby boli schopné zároveň s tlačenými knihami plnohodnotne poskytovať aj e-formy. V prípade časopisov je situácia odlišná. E-časopisy vo vede „prevzali vedenie“ a tlačené formy sa využívajú skôr doplnkovo. Vzhľadom na nové formy sprístupňovania informácií sa sledovanie

tradičných ukazovateľov knižnično-informačných služieb dopĺňa o „online výpožičky“, ukazovateľom výkonu knižníc sa stáva návštevnosť webových sídiel, vyhľadávania v online katalógu a podobne. Nie vždy sú k dispozícii primerané nástroje na zber nových údajov a ich vyhodnocovanie, preto treba postupne tento stav zmeniť.

V roku 2016 poskytla knižnica 281 960 výpožičiek, z toho takmer 2/3 boli online výpožičky. Pokračoval mierny trend poklesu absenčných výpožičiek. Počet registrovaných používateľov bol 7 170 (v roku 2015 7 583). Celková reálna (nie virtuálna) návštevnosť knižnice bola 30 406, z toho návštevnosť univerzálnej študovne 9 478 a čítarne 9 254.

Zaujímavo sa vyvíjalo využívanie online služieb, ktoré sa hodnotí najmä prostredníctvom počtu vstupov do online katalógu, počtu vyhľadávaní v katalógu a návštevnosti webového sídla (údaje sú v tabuľke 3). Mimoriadny nárast vyhľadávaní v katalógu (druhý riadok tabuľky) však pravdepodobne nereprezentuje len vyhľadávania individuálnych používateľov, ale aj webových vyhľadávačov, čo súvisí najmä s tým, že katalóg knižnice indexuje napr. aj Google.

Tabuľka 3 Využívanie online služieb

	2015	2016
Počet vstupov do online katalógu	102 933	121 759
Počet vyhľadávaní v online katalógu	231 143	460 029
- z toho vyhľadávania v priestoroch knižnice	66 090	54 469
- z toho vyhľadávania mimo knižnice	165 053	405 560
Počet návštev webového sídla	264 692	248 087

Súčasťou údajov o využívaní katalógu je aj vyhľadávanie v Bibliografickej databáze SIPK, ktorá je logickou subdatabázou katalógu (14 774 vyhľadávaní). Nie sú tam zaradené údaje o vyhľadávaní cez modul „Výstupy EPCA“, tento typ prehľadu zatiaľ KIS neposkytuje.

Knižnica zabezpečuje, v súlade s platnými pravidlami práce v sieti SPU, v priestoroch na Štúrovej ulici prevádzku bezdrôtovej siete (wlanslpk). Sieť je k dispozícii aj ďalším pracoviskám, ktoré sú v budove umiestnené. Aktuálne je registrovaných 663 mobilných zariadení. Pre potreby prístupu k licencovaným elektronickým informačným zdrojom je prevádzkovaná služba vzdialeného prístupu (TuKAN). Počet používateľov tejto služby bol 780. Pre vzdialený prístup sa používa štandardný proxy server s automatickou konfiguráciou proxy.

Výpožičky e-knží z platformy Flexibooks sa začali poskytovať v októbri 2016. Do katalógu knižnice sa importovalo 2 076 záznamov titulov. Tento počet je denne aktualizovaný a pribúdajú nové tituly. Ponuka obsahuje najmä odbornú literatúru, v menšom zastúpení je beletria. Vzhľadom na relatívne vysoké náklady – za výpožičku jednej knihy sa platí poskytovateľovi 3 – 5 Eur, podieľajú sa sumou 1 Eur na nej aj používatelia. Pre zamestnancov SPU sú výpožičky bezplatné.

8.3 Elektronické informačné zdroje

Rovnako ako v rokoch minulých, neboli žiadne licencované elektronické informačné zdroje (ďalej aj EIZ) financované zo zdrojov univerzity (knížnice). Z finančných zdrojov Ministerstva kultúry SR bol pokrytý prístup k databázam EBSCO, ktorý bol k 31. 12. 2016 ukončený.

Z projektov NISPEZ II a NISPEZ III boli naďalej financované prístupy k:

- Knovel
- ProQuest Central + kolekcia kníh Ebrary
- ScienceDirect
- SpringerLink
- Wiley InterScience
- SciFinder
- Web of Science Core Collection
- Web of Science Current Contents Connect
- In Cites Journal Citation Reports
- Web of Science BIOSIS Citation Index
- Scopus

Pokračovala podpora používateľov formou e-mailových / telefonických konzultácií a školení.

Napriek tomu, že sa vďaka Open Access aktivitám zvyšuje dostupnosť kvalitného vedeckého obsahu, pretrváva vysoká miera využitia licencovaných EIZ. Na základe údajov zo štatistických modulov týchto EIZ sa z počítačov s IP adresami SPU v Nitre uskutočnilo 133 374 vyhľadávaní a používatelia si stiahli 156 960 plných textov (v roku 2015 to bolo 159 955, v roku 2014 iba 102 583).

Naďalej je najvyužívanejším plnotextovým EIZ databáza ScienceDirect (takmer 27 500 vyhľadávaní a 90 200 plných textov).

Vzrástlo aj využívanie bibliografických / scientometrických databáz Web of Science a Scopus. Web of Science malo 42 000 vyhľadávaní (v roku 2015 22 000) a Scopus 24 500 vyhľadávaní (v roku 2015 18 000).

8.4 Evidencia publikačnej činnosti, bibliograficko-informačné služby

Evidencia publikačnej činnosti zamestnancov SPU dlhodobo patrí medzi prioritné činnosti. Databáza publikačnej činnosti zamestnancov SPU v Nitre obsahuje 53 387 záznamov. Spracovalo sa 2 275 záznamov publikácií a 3 375 citačných záznamov. Okrem aktuálnych publikácií sa na požiadanie spracovali aj staršie publikácie uchádzačov o habilitácie alebo inaugurácie.

Pokračovalo sa v preberaní údajov o citáciách z WoS a Scopus do databázy publikačnej činnosti. Spracovanie všetkých podkladov do jednej databázy výrazne racionalizuje tvorbu publikačných a citačných prehľadov nielen pre knižnicu, ale najmä zamestnancov univerzity.

Na základe požiadaviek autorov knižnica priebežne riešila problémové otázky týkajúce sa evidencie publikačnej činnosti s CVTI SR. Riešilo sa napr. prednostné posúdenie publikácií, zmena kategórií a pod.

Modul KIS, Výstupy EPCA, bežne využívajú pracovníci aj jednotlivci pre tvorbu výstupov publikačnej činnosti a ohlasov. Na požiadanie takéto výstupy robí aj knižnica. Spolu sa ich

vypracovalo 255, citačných rešerší bolo 269. Publikačné a citačné výstupy poskytovala knižnica aj výskumným pracoviskám rezortu pôdohospodárstva.

Pozornosť sa naďalej venovala evidencii umeleckej činnosti, hoci jej zastúpenie je veľmi nízke.

Bibliografická databáza SIPK obsahuje celkom 133 864 záznamov, prírastok oproti roku 2015 predstavuje 3 411 záznamov.

Knižnica participuje na tvorbe medzinárodnej databázy AGRIS FAO. Do databázy sa selektívne spracovávajú bibliografické záznamy vybraných titulov produkcie SPU v Nitre. V roku 2016 bolo do databázy spracovaných 112 záznamov.

8.5 Informačné vzdelávanie

Spoluprácu s fakultami v oblasti informačného vzdelávania možno charakterizovať ako veľmi dobrú. Knižnica ponúkala nasledovné okruhy tém:

- Služby knižnice, práca s katalógom a databázami
- Vyhľadávanie informácií všeobecne
- Elektronické informačné zdroje
- Ako citovať
- Autorské právo a záverečné práce.

Najväčšiu účasť na aktivitách informačného vzdelávania mali študenti FBP a FAPZ, výrazne sa zvýšila účasť zo strany FEŠRR, FZKI a TF.

SIPK naďalej aktívne participovala na predmete Vedecké publikovanie (pre doktorandov), najmä prednáškami zameranými na softvérové nástroje na podporu publikovania, scientometrické nástroje na hodnotenie kvality publikácií, elektronické informačné zdroje na podporu publikovania a evidenciu publikačnej činnosti na slovenských vysokých školách. S témou „Informačné zdroje“ sa podieľala na výučbe MBA Agribusiness and Commerce.

Informácie k témam, ktoré sú predmetom informačného vzdelávania ponúka knižnica aj na svojom webe, priebežne ich aktualizuje a dopĺňa.

8.6 Medzinárodná výmena dokumentov

V roku 2016 pokračovala medzinárodná výmena dokumentov s aktívnymi výmennými partnermi. Expedovali sa publikácie 64 inštitúciám do 27 štátov Európy, Ázie, Severnej a Južnej Ameriky. Poštovné na vyexpedovanie publikácií výmenným partnerom bolo 571,6 Eur.

Výmenným partnerom sa zaslali časopisy:

- Acta technologica agriculturae (44 ks 42 výmenným partnerom)
- Acta horticulturae et regioteecturae (59 ks 57 výmenným partnerom)
- Acta regionalia et environmentalica (11 ks 11 výmenným partnerom)
- Agrochémia (14 kusov 11 výmenným partnerom)

8 vedeckých monografií bolo zaslaných Mendelovej univerzite v Brne a Knihovňe Antonína Švehly v Prahe. Od zahraničných partnerov sa získalo 29 titulov monografií v 30 exemplároch a 23 titulov časopisov v počte exemplárov 53.

9 ZÁVER

Aktualizácia dlhodobého zámeru Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre na roky 2016 – 2022 pre rok 2017 pre SIPK obsahuje nasledovné úlohy:

- Spracovať projekt inštitucionálneho repozitára (štandardy, procesy, formáty).
- Na základe údajov z knižnično-informačného systému realizovať analýzu využitia dokumentov s cieľom lepšie reagovať na potreby používateľov.
- Novelizovať koncept informačného vzdelávania.
- Realizovať zámer výstavby budovy knižnice (dislokovaného pracoviska pre poskytovanie služieb) v areáli SPU.
- Implementovať nové postupy inventarizácie knižničného fondu použitím technických prostriedkov.
- Definovať procesy ochrany digitalizácie
- Systémovým spôsobom komunikovať s výskumnými inštitúciami poľnohospodárskeho zamerania s cieľom riešiť autorsko-právne aspekty získavania a uchovávaní ich produkcie .
- Posilňovať akvizíciu elektronických publikácií (e-knihy).

Sú to činnosti, ktoré majú, spolu s doterajšími, zabezpečiť udržanie kvality služieb. Niektoré zo zámerov sú takmer výlučne v kompetencii knižnice, iné (napr. novelizácia konceptu informačného vzdelávania, či zámer výstavby novej budovy) sú bez úzkej spolupráce a podpory zo strany fakúlt, vedenia univerzity a ďalších pracovísk nerealizovateľné.

Návrh opatrení

- 1) Naďalej financovať prevádzku knižnično-informačného systému z centrálnych zdrojov univerzity.
- 2) V súvislosti s výkonom agendy koordinátora pre registráciu DOI na SPU rozšíriť dostupné moduly o službu Cross Check pre účely kontroly originality obsahu zborníkov a časopisov.

Príloha 1

Plnenie úlohy Analyzovať a navrhnúť opatrenia týkajúce sa uchovávaní digitálnej produkcie SPU v Nitre z pohľadu autorského práva

Digitálnu produkciu SPU (e-publikácie) možno chápať v dvoch rovinách

- Publikačná činnosť zamestnancov univerzity
 - o v rámci univerzity
 - o mimo univerzity
- SPU ako vydavateľ

Typy digitálneho obsahu:

- Monografie ako celok
- Kapitoly v monografiách
- Zborníky ako celok
- Príspevky v zborníkoch
- Učebnice, učebné texty
- Články z časopisov
- Ostatné odborné publikácie

Cieľom je, aby celá digitálna produkcia SPU (všetky typy) bola:

- dlhodobo archivovaná v digitálnom archíve SIPK,
- ak je to z hľadiska autorského práva možné, dostupná z jedného miesta, t. j. online katalógu knižnice, databázy publikačnej činnosti zamestnancov SPU, resp. knižnično-informačného systému (KIS),
- záznam každej takejto publikácie v katalógu knižnice alebo v databáze publikačnej činnosti by mal obsahovať linku na plný text, viditeľnú v závislosti od autorského práva, resp. dostupnosti publikácie a informáciu o práve na prístup k dokumentu.

Pre naplnenie cieľa sa predpokladá, okrem knižnično-informačného systému, aj využitie platformy otvoreného inštitucionálneho repozitára (základom by mohla byť v súčasnosti existujúca „Digitálna knižnica SIPK“) pre prístup k vydavateľskej produkcii publikovanej formou otvoreného prístupu.

Zpracovanie URL adries do knižničného katalógu alebo databázy publikačnej činnosti si vyžaduje uvádzanie spoľahlivých, najlepšie trvalých adries/perzistentných odkazov (úložiska knižnice, resp. univerzity), neodporúča sa linkovanie na externých poskytovateľov.

V súvislosti s digitálnou produkciou SPU môže knižnica, v závislosti od autorských práv, plniť nasledovné úlohy:

- Archivovať.
- Linkovať obsah z KIS
 - o dostupný v priestoroch knižnice
 - o dostupný v sieti SPU
 - o dostupný na internete.
- Sprístupňovať prostredníctvom otvoreného repozitára / digitálnej knižnice.

V procese evidencie publikačnej činnosti zamestnancov SPU sa získavajú e-publikácie ako celok, aj ako časti e-dokumentov najmä prostredníctvom

- autorov, ktorí ich dodávajú ako podklad na spracovanie,
- preberaním z licencovaných aj voľne dostupných EIZ,

- prieskumom na webe

Archivovanie digitálnej produkcie SPU, t. j. publikácií, ktorých vydavateľom je SPU v Nitre, resp. jej pracoviská sa realizuje

- systematicky, dodávaním podkladov z VES SPU,
- mapovaním a harvestovaním webových stránok všetkých súčastí SPU,
- ako súčasť procesu pridelenia DOI,
- v rámci spolupráce s pracoviskami SPU.

Sumarizácia:

- Archivovať (formou digitálnej kópie) možno všetky publikácie definované ako „digitálna produkcia SPU v Nitre“.
- Linkovať v sieti SPU alebo v sieti knižnice (bez možnosti uloženia kópie) možno, bez ohľadu na vydavateľa, také e- publikácie, ktorých autori sú afiliovaní s SPU a nie sú k dispozícii dostatočné informácie o autorských právach o možnosti ich ďalšieho šírenia (napr. články autorov z SPU publikované v zahraničných časopisoch).
- Linkovať na internete (bez možnosti uloženia digitálnej kópie alebo aj s poskytnutím tejto možnosti) možno také e-publikácie, ku ktorým existuje písomný súhlas / licenčná zmluva a zároveň súhlas vydavateľa, ktorým je Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre.
- Sprístupňovať prostredníctvom otvoreného repozitára / digitálnej knižnice možno iba publikácie, ku ktorým existuje písomný súhlas / licenčná zmluva, resp. sú definované ako Open Access a ich vydavateľom je Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre.

Návrh uznesenia v súvislosti s vyššie uvedeným:

- **V záujme dlhodobého uchovávanía digitálnej produkcie SPU v Nitre ukladá Vedenie SPU v Nitre Slovenskej poľnohospodárskej knižnici mapovať a harvestovať webové stránky všetkých súčastí SPU s cieľom jej zhromaždenia, archivácie a relevantnej diseminácie (linkovania prostredníctvom KIS alebo zverejňovania prostredníctvom otvoreného repozitára / digitálnej knižnice).**
- **V spolupráci s Vydavateľstvom SPU a Útvorom univerzitných služieb riešiť možnosť získavania komerčne dostupne digitálnej produkcie, t. j. kúpy alebo darovania pre účely jej využívania používateľmi knižnice.**